

2021-12-14

Epidemiologisk lägesbild

AKTUELL SJUKDOM

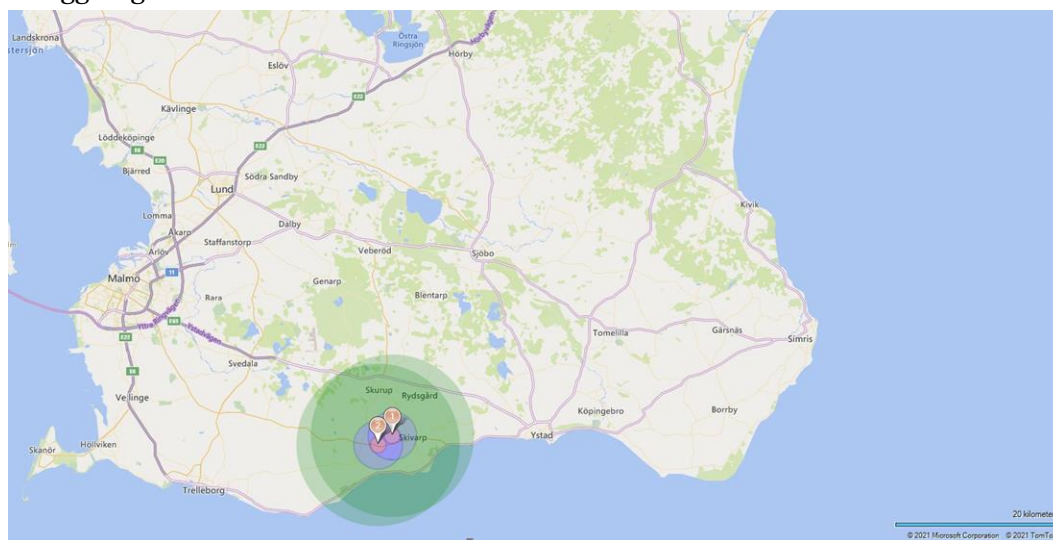
Högpatogeten fågelinfluensa (HPAI)

HÄNDELSEN OCH KONSTATERADE KONSEKVENSER

Konstaterade utbrott på fjäderfä och andra fåglar i fångenskap säsong 2021/22:

Datum för konfirmering	Subtyp	Län	Kommun	Typ av anläggning	ID (JV)	Kart-nummer
2021-12-13	H5N1	Skåne	Skurup	Matfågel (kalkon)	IP3	2
2021-12-01	H5N1	Skåne	Skurup	Hobby	IP 2	1

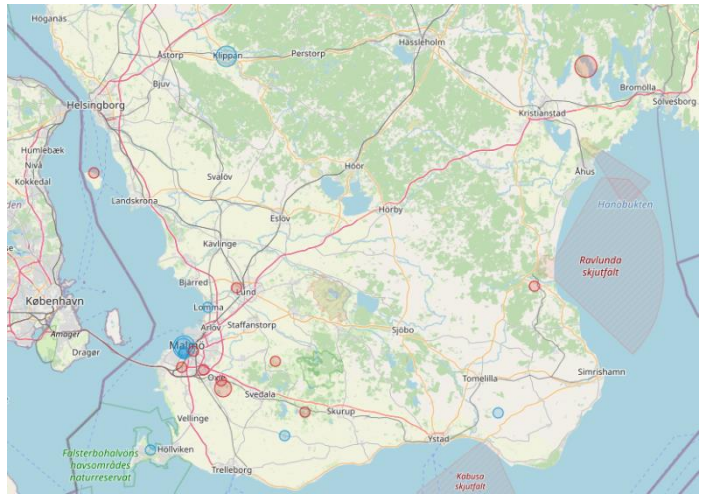
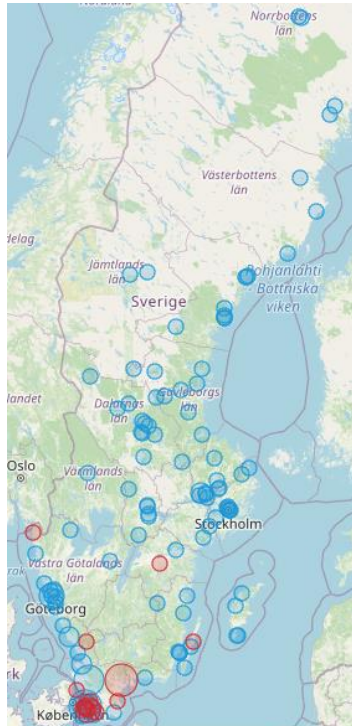
Jordbruksverket har beslutat om åtgärder lokalt på och omkring de smittade anläggningarna.

Karta över konstaterat smittade anläggningar med 1km(rosa), 3 km(blå) samt 10 km (grön) zoner markerade. OBS! Beslutade restriktionsområden kan vara annorlunda än markerade zoner.

Många rapporter om sjuklighet och dödlighet bland vilda fåglar kommer in till SVA via rapporteravilt. Fynd av HPAI har gjorts hos flera vilda fåglar i länen Skåne, Kalmar, Halland och Östergötland. Samtliga fynd har varit av typen H5N1, utom det i Östergötland (H5N8). Drabbade arter i Sverige inkluderar havsörn, kaja, gråtrut,

vitkindad gås, sädgås, ormvråk, havstrut, viltlevande fasaner, gräsänder samt kanadagäss.

Kartor över fynd av HPAI hos vilda fåglar sedan 1 september 2021 där positiva fynd markeras med röda prickar och negativa med blåa. OBS! Den röda prickken vid norska gränsen är ett sent undersökt fynd från juni. Karta från 2021-12-13

En rödräv som inkom till SVA från Heby kommun, Uppsala län i slutet av september har provtagits positiv för fågelinfluensavirus av typen H5 men N-typ och patogenicitet har inte gått att fastställa.

Aktuell filtrerbar karta och annan interaktiv grafik över fågelinfluensaövervakningen hos vilda fåglar finns här:

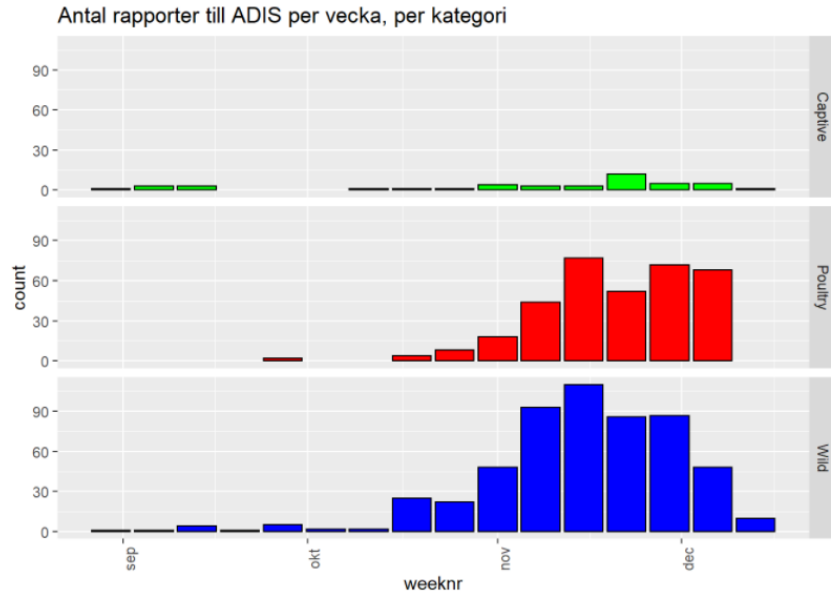
<https://www.sva.se/arnesomraden/smittlage/smittlage-for-fagelinfluensa/>

Karta över rapporter om sjuka eller döda vilda fåglar som kommit in till rapporteravilt.sva.se finns på samma sida.

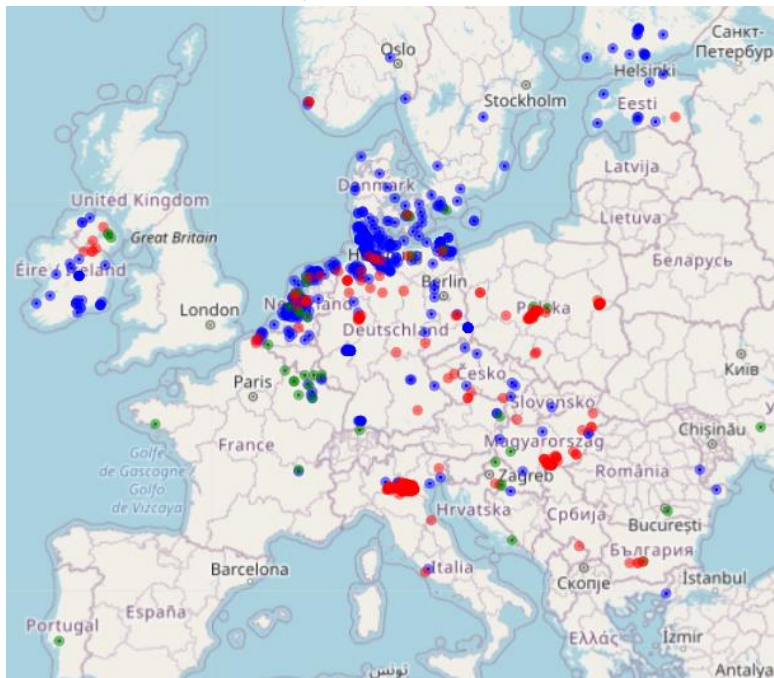
Antal fall i Europa rapporterade till EU:s databas ADIS med upptäckt från 1 september 2021 är: 542 (78) fall på vilda fåglar, 345 (68) utbrott på fjäderfä och 40 (7) utbrott på andra fåglar i fåglar i fångenskap. Inom parentes anges antalet rapporter från de senaste sju dagarna, vilket inkluderar ett stort antal utbrott i Italien, som nu är uppe i totalt 203 utbrott hos fjäderfä, men även de första utbrotten hos tamfågel i Belgien samt i Nordirland samt rapporter från ytterligare sju länder (Frankrike, Irland, Ungern, Tyskland, Ukraina, Polen, Nederländerna).

Antalet rapporterade utbrott av HPAI i Storbritannien fortsätter att öka. Utbrotten är spridda över hela Storbritannien, de flesta utbrotten hos tamfåglar är belägna i

England (41 st), men det är även rapporterat fyra i Skottland och tre i Wales, liksom två i Nordirland (ingår i ADIS), samtliga HPAI H5N1.

I Europa har typerna H5, H5N1 och H5N8 påvisats under denna säsong (sedan 1 sep). Rapporterna i november och framåt domineras av typen H5N1, med undantag för två vilda fåglar i Nederländerna (H5N8) och en i Finland (H5N8). Dessutom förekommer 75 rapporter som saknar fullständig typning (H5). Genetiska analyser visar att det är två olika kluster av HPAI H5N1 som cirkulerar varav det ena är virus som "översomrat" i Europa, medan det andra har likheter med virus från utbrott under sensommaren i Ryssland.

Karta över utbrott av HPAI på fjäderfä (röd prick) och andra fåglar i fångenskap (grön prick) och vilda fåglar (blå prick) rapporterade till ADIS med datum för konfirmation från 1 september 2021. Utdrag från ADIS 2021-12-02.

Källa: ADIS samt <https://www.gov.uk/guidance/avian-influenza-bird-flu> (2021-12-13)

Utbrotten i Europa har föranlett att FAO den 29 oktober gick ut med en varning (*alert*) för HPAI längs med flyttfågelvägarna i Europa, Asien, Mellanöstern samt senare i höst och vinter även i Afrika. FAO uppmanar berörda länder att vidta extra åtgärder som att förstärka övervakningen, öka medvetenheten bland hållare av fjäderfå samt att implementera bisosäkerhetsåtgärder. Flera länder i Europa har infört förhöjd skyddsnivå för tamfåglar. Jordbruksverket beslutade den 2 november om skyddsnivå 2 i större delen av södra Sverige.

Höstens utbrott av HPAI har föregåtts av ett stort antal utbrott hos tamfågel under influensasäsongen 2020/2021 inom EU samt fynd hos vilda fåglar. I Sverige konstaterades HPAI på 24 svenska anläggningar med tamhöns samt hos 128 vilda fåglar. Utbrotten orsakades av olika subtyper av influensavirus, men samtliga ingick i klad 2.3.4.4 B

Kort beskrivning av aktuell övervakning:

Övervakning för fågelinfluensa hos tamfågel baseras i första hand på klinisk/passiv övervakning (dvs att djurägare reagerar på symptom eller ökad dödlighet och tar kontakt med veterinär) i fjäderfåflockar, vilket bedöms som en känslig övervakningsmetod då infektion snabbt orsakar ökad dödlighet hos de flesta fågelarter, med undantag för andfåglar. Serologisk övervakning görs i viss utsträckning men syftar främst till att upptäcka lågpatogen fågelinfluensa.

Övervakning av vilda fåglar baseras på provtagning av självdöda eller sjuka och avlivade djur. SVA:s viltveterinärer begär in fåglar baserat i första hand på rapporter som kommer in till rapporteravilt.sva.se. Mellan 400 - 500 vilda fåglar undersöks årligen

AKTUELLA MISSTANKAR

Inga pågående utredningar hos tamfågel

ANTAGANDEN OCH ANALYS

HPAI

Spridningen av främst HPAI H5N1 fortsätter i Europa och antalet rapporter avseende fall hos både vilda fåglar och fjäderfån är fortsatt stor. Smittan är nu utbredd och 27 länder har rapporterat om fall av HPAI sedan 1 september. Utöver att virus har fortsatt cirkulera efter utbrotten under säsongen 2020/21 i Sverige och andra länder i Europa, finns det ett viruskluster som orsakat utbrott inom EU som har likheter med virus från utbrott i Ryssland under sensommaren, vilket pekar på introduktion av virus österifrån. I år liksom förra året har det förekommit rapporter om HPAI hos vilda och tama fåglar under augusti-september i områden där flyttfåglar passerar mellan häckningsområden i Sibirien och övervintringsområden i Europa. Förutom spridning mellan vilda fåglar och från vilda fåglar till tamfågel förekommer det lokala smittcykler mellan besättningar med tamfåglar i vissa drabbade områden i Europa.

Risken för introduktion av HPAI till fjäderfä över säsongen bedöms vara generellt högre i följande län: Blekinge län, Gotlands län, Hallands län, Kalmar län, Skåne län, Stockholms län, Södermanlands län, Uppsala län, Västra Götalands län och Östergötlands län. Även delar av Jönköpings län skulle kunna ha en högre risk för introduktion av HPAI och då särskilt inom ca 20 km från sjön Vättern. Bedömningen baseras på historisk förekomst av HPAI hos tamfågel i Sverige. Data om fjäderfäproduktion i Sverige, avstånd till vatten och observationer av målarter för fågelinfluensa har också ingått i bedömningen. (SVA 2021/712)

SVA:s bedömning baserat på aktuell situation är att virus cirkulerar bland vilda fåglar inte bara i de län där smitta påvisats utan även i andra delar av landet. Smittutredning för utbrottet av HPAI H5N1 i en kalkonbesättning pågår parallellt med riskminimerande åtgärder lokalt för att förhindra smittspridning mellan anläggningar med tamfåglar. Det är bland annat av stor vikt att infekterade djur snabbt avlivas för att stoppa utsöndring av virus från infekterade fåglar, samt att identifiera kontakthanläggningar. Det bekräftade utbrottet av HPAI H5N1 i en hobbybesättning i Skåne, såsom det hanteras, tillför sannolikt ingen ytterligare risk för smitta till andra tamfåglar. Smitta misstänks ha introducerats till hobbyanläggningen från vilda gräsänder, en art som har god förmåga att bära på virus utan att bli sjuka. Vilda fåglar utgör en fortsatt risk för andra besättningar i området.

Sannolikheten för introduktion av HPAI till fjäderfä och andra tamfåglar från vilda fåglar bedöms vara generellt förhöjd, risken för tamfåglar är stor. Särskilt bedöms den vara förhöjd för tamfåglar med utevistelse eller låg biosäkerhet i de län som nämns ovan som län med högre risk. Majoriteten av utbrotten hos hobbyflockar under senaste året har drabbat anläggningar med både hönsfåglar och ankor eller gäss och därmed bedöms risken för dessa flockar extra hög. Risken kan minskas genom att tydligt separera hönsfåglar från ankor eller gäss med väl tilltagna skyddsavstånd och smittskyddsbarriär. Beslutet om skyddsnivå 2 i dessa län medför att antalet tamfåglar med tillgång till utevistelse förväntas ha minskat. Effekten av åtgärderna är dock helt beroende av efterlevnaden av regelverket och det är inte känt hur efterlevnaden ser ut.

Under den närmaste tiden förväntas ett stort antal vattenlevande fåglar inklusive flyttfåglar uppehålla sig och röra sig fram och tillbaka över Östersjön. Kallare lufttemperaturer kan öka risken för smittspridning bland annat för att virusen överlever längre i miljön. I vissa områden skulle dock riskerna kunna minskas då de vattenlevande fåglarna rör sig mot isfritt vatten. Utvecklingen hittills har likheter med säsongen 2016/17 och 2020/21. Baserat på erfarenheter från 2020/2021 förväntas risken för utbrott hos tamfåglar öka under kommande månader för att nå en kulmen under februari-mars.

Risken att de HPAI virus som har förekommit i Europa under de senaste åren skulle kunna smitta människa bedöms vara låg. Den typ av fågelinfluensa H5N1 som konstaterats i Sverige och Europa 2021 ska inte förväxlas med H5N1 som påvisades i Sverige 2006-2007, som innebar högre risker för människor.